

Cinsel Sağlık Bilgisi Dersinin Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsel Mitleri Üzerine Etkisi

Sevgi ÖZSOY*, Süreyya BULUT**

Özet

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin cinsel mitlere inanma durumuna “Cinsel Sağlık Bilgisi” dersinin etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve analitik tipteki çalışmanın örneklemini, seçmeli ders olarak “Cinsel Sağlık Bilgisi” dersini alan 118 hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Veriler, cinsel mitlerin sorgulandığı bir soru formu ile toplandı. Öğrenciler, cinsel sağlık bilgisi dersinin ilk ve son dersinde soruları cevapladı. Öğrencilerin “yanlış” olarak belirttiği her bir mit için bir puan verildi ve ders öncesi-sonrası puanları karşılaştırıldı. Veriler, bilgisayar ortamında, tanımlayıcı istatistikler, ki kare ve t testi ile analiz edildi.

Bulgular: Öğrencilerin %72.9’u kız, %27.1’i erkekti. Ders öncesinde öğrencilerin yarıdan fazlasının doğru olduğuna inandığı mit sayısı 14 iken (%43.7), ders sonrası bu sayı sekiz (%25.0) oldu. Öğrencilerin yanlış olarak belirttikleri mitler için aldıkları ortalama puanlar ders öncesi 15.07 ± 4.65 , sonrası 21.19 ± 6.10 oldu. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($p < 0.05$).

Sonuç: Öğrenciler arasında cinsel mitlere inanışın yaygındır. Eğitim öncesi ve sonrası gençlerin görüşleri arasında değişiklik olmuştur. Cinsel sağlık bilgisi dersi öğrencilerin cinsel mitlerini azaltmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsellik; cinsel mitler; hemşirelik öğrencisi; inanış; eğitim.

The Effects of The Sexual Health Information Course on The Sexuality Myths Of Nursing Students

Aim: This study aimed at determining the effect of sexual health classes in the beliefs of nursing students about sexual myths.

Method: This is a descriptive and analytic study included 118 nursing students who choosed the lesson of “sexual health education”. Data, a questionnaire containing questions about the sexual myths were collected. Students answered the questionnaire in the first and last lessons of sexual health education. A score was given for each myth that students said "wrong" and the scores given before the education and after were compared. The data was analyzed on computer using descriptive statistics, chi square and t-test methods.

Findings: The students were 72,9% female and 27,1% male. Before sexual health education, more than half of the students believed 14 myths (43.7%) to be true but this number was 8 (25%) after education. The average scores, given for students who said "wrong" for myths, were $15,07 \pm 4,05$ and $21,19 \pm 6,10$ before and after education, respectively. The difference was statically significant.

Results: The belief in the sexual myths was common among students. There has been a change in the thoughts of students after studying the subject. Sexual health education students' reduced their sexual myths.

Key words: Sexuality; sexual myths; nursing student; belief; education.

*Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, Aydın, Doç. Dr.

** Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Esasları AD, Aydın, Yrd. Doç. Dr.

Giriş

Dünya Sağlık Örgütü cinsel sağlığı, “cinselliğin bedensel, duygusal, entelektüel ve sosyal yönlerinin hayatı zenginleştiren ve kişilik, iletişim ve sevgiyi güçlendiren biçimde bütünlük oluşturması” olarak tanımlamıştır^[1]. Cinsel davranış, bireysel (fizyolojik ve psikolojik), sosyal ve kültürel etkenlerin etkileşimi ile şekillenen bir sosyalizasyon sürecidir. Cinselliğin, insanın bireysel varlığını devam ettirmek için yaşamsal bir işlevi olmasa da, yaşam kalitesini oluşturan öğeler arasında önemli yeri vardır.

Cinselliğin sağlıklı olarak yaşanması ve cinsel işlev bozukluklarının önlenmesi için cinsel eğitim şarttır. Gençlerin cinsel eğitiminden birinci derecede sorumlu olan aileler ve eğitim kurumlarıdır. Ancak, sosyal ve kültürel faktörler nedeniyle hem ailelerde hem de okullarda cinsel konular konuşulmamakta, adölesan/gençlerin çoğu aile içinde ve eğitimleri boyunca cinsellekle ilgili uygun, yeterli ve doğru bilgiyi alamamaktadır. Bu durum gençlerin, uygun olmayan kaynaklardan yanlış/eksik bilgiler edinmesine neden olmaktadır. Bu yanlış bilgiler de gençlerin düşünce ve davranışlarına yerleşmektedir^[2,3]. Bireylerin cinsel sağlığını ve dolayısıyla genel sağlığını olumsuz yönde etkileyebilen cinsel mitler, değişik kültür ve toplumlarda yaygın olarak kabul görmektedir^[2, 4-11].

Geleneksel olarak herhangi bir konuda toplumda ağızdan ağıza, kulaktan kulağa dolaşan, kaynağı gerçek olmayan, toplumun hayal gücü etkisiyle biçim değiştiren, alegorik bir anlatımı olan halk hikâyelerine veya abartılı söylenti ya da gerçeğe ilgisi olmayan inanışlara “mit” denir^[11-13]. Tarih boyunca toplumlarda pek çok konuda mitler oluşmuş ve bunlara inanılmıştır. Toplumlar da yanlış bilgilenme sonucu en sık karşılaşılan, yaygın mitlerden biri de cinsellekle ilgili mitlerdir. Cinsel mitler, kişilerin cinsel konularda doğru olduklarını düşündükleri, çoğu zaman abartılı, yanlış, bilimsel değeri bulunmayan inanışlardır^[8, 11, 12].

Yapılan araştırmalar sağlık çalışanları arasında da cinsel mitlere inanışın yaygın olduğunu göstermektedir^[2, 4-7, 14, 15]. Özellikle bütüncül sağlık bakımı vermesi gereken hemşirelerin, insanın cinsel yönünü yok saymadan, bütüncül bakım sunabilmesi ve cinsel konularda topluma danışmanlık verebilmesi için önce kendini tanıması ve yanlış inanışlarının farkına varması gerekmektedir. Bir makalede hemşirelerin hastaların cinsellikleri üzerinde etkin rolleri olduğu ve bunu dikkate almaları gerektiği belirtilmiştir^[15]. Yapılan bir araştırmada, hemşirelerin hastalarla cinsellik konusunda konuşmaya isteksiz oldukları ve bu isteksizliğin bilgi eksikliğinden kaynaklandığı saptanmıştır^[16]. Özkardeş ve ark. (2015) ile Ejder Apay ve ark. (2013) yaptıkları araştırmalarda hemşireler ve hemşirelik öğrencileri arasında cinsel mitlere inanmanın yaygın olduğu gösterilmiştir^[7, 9]. Bu nedenle hemşire öğrencilerin eğitiminde; cinsellik, cinselliğin fizyolojisi/psikolojisi, üreme sağlığı, toplumsal cinsiyet, cinsel sağlık, güvenli cinsellik, cinselliği etkileyen faktörler ve cinsel mitler gibi konular yer aldığı “Cinsel Sağlık Bilgisi Dersi” nin örgün eğitimde zorunlu ya da seçmeli olarak verilmesi, gençlerin cinsellekle ilgili mitlerinin azaltılması/yok edilmesine katkı sağlayabilir. Aker ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada, verilen eğitimin sağlık çalışanlarında mitlere inanmayı azalttığı saptanmıştır^[10].

Amaç

Bu araştırma, “Cinsel Sağlık Bilgisi” dersinin hemşirelik öğrencilerinin cinsel mitlere inanma durumuna etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma hipotezi

Hipotez; “Cinsel sağlık Bilgisi dersi” hemşirelik öğrencilerinde cinsel mitlere inanmayı etkiler.

Ayrıca araştırmada hem tüm öğrencilerde hem de cinsiyete göre cinsel mitlerin görülme yaygınlığı da incelenmiştir.

Yöntem

Araştırmanın tipi

Araştırma tek grup, ön test, son test karşılaştırmalı, yarı deneysel türdedir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini, Aydın Sağlık Yüksekokulu 2014-2015 bahar dönemi Hemşirelik Bölümü 1. sınıfta öğrenim gören ve seçmeli ders olarak “Cinsel Sağlık Bilgisi” dersini alan 128 öğrenci oluşturdu. Dönem boyunca haftada iki saat olarak işlenen bu derste; ülkemizde gençlerin durumu, cinsellik, cinsel sağlık, üreme sağlığı kavramları, cinsellikte farklı bakış açıları, cinsellikle ilgili yanlış inanışlar ve mitler, cinsel şiddet, üreme organları anatomi ve fizyoloji, cinsel kimlik gelişimi, cinsel eylem fizyolojisi, gebeliğin oluşumu, aile planlaması, cinsel fonksiyon bozuklukları, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve üreme organlarında sık görülen kanserler gibi konuları yer almaktadır. İnteraktif olarak işlenen derslerde, öğrencilerin soru sorması cesaretlendirilerek merak ettikleri ya da edebilecekleri konular hakkında açıklamalar yapıldı. Her dersin sonunda o konu ile ilgili mitler tartışıldı.

Araştırmada örneklem seçilmedi ve evrenin tamamına ulaşılması hedeflendi. Örneklemde verilerin toplandığı gün okulda olan, araştırmaya katılmayı kabul eden, hem ön testi hem de son testi cevaplayan 118 öğrenci yer aldı. Sadece ön testi (n=3) ya da son testi (n=4) cevaplayan ve sorulara eksik yanıt veren (n=3) öğrenciler çalışma kapsamına alınmadı. Soru formu öğrenciler tarafından bahar döneminin başında ilk derste ve dönem sonunda son derste öz bildirim yöntemi ile cevaplandı.

Veri Toplama Araçları ve Yöntemi

Veriler öğrencilerin sosyodemografik özellikleri (12 soru), alışkanlıkları (sigara alkol, madde), cinsellikle ilgili düşünce ve davranışları (5 soru) ile literatüre göre^[2, 4-8, 14, 17-20] toplumumuzda yaygın olduğu düşünülen bazı cinsel mitlere (32 adet) yönelik ifadelerle inanma durumlarının “doğru”, “yanlış” olarak sorgulandığı bir soru formu ile toplandı. Cinsel Sağlık Bilgisi Dersi öncesi ve sonrası inanılan mitler arasında bir değişiklik olup olmadığını irdelemek için oluşturulan soru formu, bu dersi alan öğrencilere dönem başında (Şubat 2015) ve dönem sonunda (Mayıs 2015) uygulandı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 18.0 paket programında analiz edildi. Sosyodemografik özellikler ve mitlere ilişkin görüşlerin dağılımı tanımlayıcı istatistiklerle (yüzdeler, ortalama, standart sapma) değerlendirildi. Öğrencilerden soru formunda verilen cinsellikle ilgili ifadeleri okuduklarında kendilerine göre “doğru” ya da “yanlış olarak işaretlemesi istendi. Öğrenci miti doğru olarak işaretlemişse o cinsel mite sahip olduğu kabul edildi. Öğrencilerin “yanlış” olarak belirttikleri her ifade için bir (1), “doğru” belirttikleri her ifade için sıfır (0) puan verildi.

Cinsel Sağlık Bilgisi Dersinin Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsel Mitleri Üzerine Etkisi

Soru formundaki her ifade, bir cinsel yanlış inancı içermekteydi bu nedenle, öğrencilerin ifadeleri onaylamayarak “yanlış” şeklinde cevaplamaları beklendiği için, alınması beklenen toplam puan 32’dir. Öğrencilerin ders öncesi ve sonrası cinsel mitlere ilişkin düşüncelerinden aldıkları toplam puanları t testi kullanılarak karşılaştırıldı. Sonuçlar %95 güven aralığında, $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için Aydın Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü’nden yazılı ve araştırmaya katılan öğrencilerden sözlü onay alındı.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sonuçları yalnızca verilerin toplandığı öğrenci grubuyla sınırlıdır. Sonuçlar tüm okulun öğrencilerine ya da diğer sağlık yüksekokullarında okumakta olan tüm öğrencilere genellenememesi araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Bulgular

Tablo 1. Öğrencilerin Bazı Özelliklerinin Cinsiyete Göre Dağılımı (N=118)

Özellikler	Kız		Erkek		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
	86	72.9	32	27.1	118	100
Annesinin eğitimi						
Okuryazar değil	6	7.0	4	12.5	10	8.5
Okuryazar	6	7.0	1	3.1	7	5.9
İlkokul	42	48.8	18	56.3	60	50.8
Ortaokul	10	11.6	2	6.3	12	10.2
Lise ve üstü	22	25.6	7	21.9	29	24.5
Babasının eğitimi						
Okuryazar değil	0	0.0	1	3.1	1	0.8
Okuryazar	2	2.3	1	3.1	3	2.5
İlkokul	41	47.7	14	43.8	55	46.6
Ortaokul	8	9.3	5	15.6	13	11.0
Lise ve üstü	35	40.7	11	34.4	46	39.0
Cinsel deneyime sahip olma						
Evet	4	4.7	13	40.6	17	14.4
Hayır	82	95.3	19	59.4	101	85.6

Araştırmada yer alan öğrencilerin yaş ortalaması 18.9 ± 0.9 (min:18, max:24) yaş olup, %72.9'u(n=86) kız ve %27.1'i (n=32) erkekti. Öğrencilerin yaklaşık yarısı anne ve babasının ilköğretim mezunu olduğunu, kız öğrencilerin tamamına yakını (%95.3), erkek öğrencilerinde yarısından fazlası (%59.4) cinsel ilişki deneyimine sahip olmadığını ifade etti (Tablo 1).

Cinsel Sağlık Bilgisi Dersi öncesi ya da sonrası mitlerin hepsine birden yanlış diyen hiçbir öğrenci yoktu. Cinsel Sağlık Bilgisi dersi öncesinde öğrencilerin yarısından fazlası, 32 cinsel mit içinde 14'üne (%43.75) inanmaktaydı. Bunlar içinde "*cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğerinin ne düşündüğünü ve istediğini bilirler*" (%95.8), "*eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alacaklarını da bilirler*" (%93.2) ve "*erkek her zaman seks ister ve her zaman sekse hazırdır*" (%92.4) mitleri en çok onaylanan mitler oldu. Eğitim öncesi öğrencilerin en fazla onaylanmadıkları mitler ise "*rahmi alınmış bir kadının cinsel yaşamı sonlanmıştı*" (%94.9) ve "*sevişme cinsel birleşmeyle aynı şeydir*" (%90.7) idi.

Öğrencilerin ders öncesi cinsel mitlere inanma durumunun cinsiyete göre farklılıkları incelendiğinde, hem kız hem de erkek öğrencilerin en fazla inandığı ilk iki mit "*cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğerinin ne düşündüğünü ve istediğini bilirler*" ve "*eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alacaklarını da bilirler*" mitleri oldu. Kız öğrencilerin en fazla oranda inandığı üçüncü mit ve "*erkek her zaman seks ister ve her zaman sekse hazırdır*" miti iken farklı olarak erkek öğrenciler "*cinsel ilişkiyi daima erkek başlatmalıdır*" mitine inanmaktaydı.

Cinsel Sağlık Bilgisi dersi sonrasında ise öğrencilerin genel olarak inandıkları mitlerin oranları azaldı ve yarısından fazlasının onayladığı mit sayısı sekize (%25) düştü. "*Eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alacaklarını da bilirler*" (%82.8) ve "*cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğerinin ne düşündüğünü ve istediğini bilirler*" (%78.8) mitleri oranları azalmakla birlikte, öğrencilerin en çok inandıkları mitler olmayı korudu. "*Sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır*" ve "*Kadın cinsel ilişkiyi reddederse kocasının onu dövme, cinsel ilişkiye zorlama hakkı vardır*" mitleri ders öncesi öğrencilerin yaklaşık üçte biri tarafından onaylanırken, ders sonrası en az inanılan (%7.6) mitler oldu.

Kız ve erkek öğrencilerin ders sonrası cinsel mitleri incelendiğinde, genel olarak inandıkları mitlerin oranları azaldı. Ancak her on kız öğrenciden sekizi, erkeklerde ise yedisi, ders öncesinde de inandıkları "*eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alacaklarını da bilirler*" ve "*cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğerinin ne düşündüğünü ve istediğini bilirler*" mitleri en çok onaylanan ifadeler olmaya devam etti.

Cinsel Sağlık Bilgisi dersi öncesi erkek öğrencilerin yaklaşık üçte ikisi "*sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır*" ve "*prostat ameliyatı olmuş bir erkeğin cinsel yaşamı sonlanmıştı*" ifadelerine katıldığını belirterek onaylarken, ders sonrasında erkek öğrencilerin tamamı (%100) bu mitlere katılmayarak "yanlış" seçeneğini işaretledi.

Öğrencilerin onayladığı mitler arasında Cinsel Sağlık Bilgisi dersi öncesi ve sonrası bir değişimin olup olmadığını irdelemek için eğitim öncesi ve eğitim sonrası, "yanlış" olarak belirtilen ifadelerle puan verildi ve öğrencilerin ders öncesi ve sonrası puanları karşılaştırıldı. Öğrencilerin ders öncesi "yanlış" olarak belirttikleri mitler için aldıkları ortalama puan 15.07 ± 4.65 (min: 4, max: 30) iken, ders sonrası ortalama puan 21.19 ± 6.10 (min: 2, max: 32) oldu.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsel Sağlık Bilgisi Dersi Öncesi Ve Sonrası Cinsiyetlerine Göre Cinsel Mitleri Onaylama Durumlarının Dağılımı (N=118)

Cinsel mitler	Ders öncesi				Ders öncesi		Ders sonrası				Ders sonrası	
	Kızlar		Erkekler		Doğru	Yanlış	Kızlar		Erkekler		Doğru	Yanlış
	Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış			Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış		
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1. Erkek her zaman seks ister ve her zaman sekse hazırdır.	94,2	5,8	87,5	12,5	92,4	7,6	62,8	37,2	50,0	50,0	59,3	40,7
2. Cinsel ilişkiyi daima erkek başlatmalıdır.	81,4	18,6	93,8	6,3	84,7	15,3	30,2	69,8	12,5	87,5	25,4	74,6
3. Sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır.	37,2	62,8	28,1	71,9	34,7	65,3	10,5	89,5	0,0	100,0	7,6	92,4
4. Erkek veya kadın sevişmeye hayır diyemez.	76,7	23,3	62,5	37,5	72,9	27,1	27,9	72,1	15,6	84,4	24,6	75,4
5. Kadın cinsel ilişkiyi reddederse kocasının onu dövme, cinsel ilişkiye zorlama hakkı vardır.	38,4	61,6	31,3	68,8	36,4	63,6	8,1	91,9	6,3	93,8	7,6	92,4
6. Sevişme cinsel birleşmeyle aynı şeydir.	9,3	90,7	9,4	90,6	9,3	90,7	20,9	79,1	9,4	90,6	17,8	82,2
7. Sevişmede neyin normal olduğuna ilişkin belirli ve kesin kurallar vardır.	47,7	52,3	53,1	46,9	49,2	50,8	26,7	73,3	12,5	87,5	22,9	77,1
8. Rahmi alınmış bir kadının cinsel yaşamı sonlanmıştır.	2,3	97,7	12,5	87,5	5,1	94,9	17,4	82,6	3,1	96,9	13,6	86,4

9.	Prostat ameliyatı olmuş bir erkeğin cinsel yaşamı sonlanmıştır.	33,7	66,3	46,9	53,1	37,3	62,7	16,3	83,7	0,0	100,0	11,9	88,1
10	İlişkiden sonra cinsel organın yıkanması hastalık bulaşmasını önler.	72,1	27,9	56,3	43,8	67,8	32,2	39,5	60,5	31,3	68,8	37,3	62,7
11	İlişkiden sonra idrar yapmak hastalık kapmayı önler.	30,2	68,9	37,5	62,5	32,2	67,8	31,4	68,6	31,3	68,8	31,4	68,6
12	Oral ya da genital ilişki anormaldir.	57,0	43,0	56,3	43,8	56,8	43,2	30,2	69,8	21,9	78,1	28,0	72,0
13	Cinsel ilişki birleşmeyle sonuçlanmamışsa gebelik oluşmaz.	34,9	65,1	40,6	54,9	36,4	63,6	64,0	36,0	68,8	31,3	65,3	34,7
14	Gebelik döneminde cinsel ilişkide bulunmak doğru değildir.	73,3	26,7	81,3	18,8	75,4	24,6	61,6	38,4	40,6	59,4	55,9	44,1
15	Sevişme her zaman doğal ve kendiliğinden olmalıdır, sevişme hakkında konuşmak veya düşünmek onu bozar.	74,4	25,6	71,9	28,1	73,3	26,3	53,5	46,5	31,3	68,8	47,5	52,5
16	Seks doğaldır, öğrenilemez.	65,1	34,9	78,1	21,9	68,6	31,4	67,4	32,6	53,1	46,9	63,6	36,4

Cinsel Sağlık Bilgisi Dersinin Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsel Mitleri Üzerine Etkisi

Cinsel mitler	Ders öncesi						Ders sonrası						
	Kızlar		Erkekler		Doğru	Yanlış	Kızlar		Erkekler		Doğru	Yanlış	
	Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış			Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış			
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
17	Eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alacaklarını da bilirler.	94,2	5,8	90,6	9,4	93.2	6.8	83,7	16,3	78,1	21,9	82.2	17.8
18	Cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğerinin ne düşündüğünü ve istediğini bilirler	95,3	4,7	96,6	3,1	95.8	4.2	81,4	18,6	71,9	28,1	78.8	21.2
19	Her erkek her kadına nasıl zevk vereceğini bilmelidir.	80,2	19,8	84,4	15,6	81.4	18.6	69,8	30,2	46,9	53,1	63.6	36.4
20	Sevişme ancak iki tarafın birlikte orgazm olması ile güzeldir.	79,1	20,9	75,0	25,0	78.0	22.0	67,4	32,6	50,0	50,0	62.7	37.3
21	Cinsel ilişki sırasında fantezi kurmak yanlıştır.	19,8	80,2	31,3	68,8	22.9	77.1	15,1	84,9	18,8	81,3	16.1	83.9
22	Erkekler bazı duygularını belli etmemelidir. (ağlamak gibi)	19,8	80,2	50,0	50,0	28.0	72.0	26,7	73,3	15,6	84,4	23.7	76.3
23	Olgunlaşmış erkekler, fantezi ve mastürbasyona karşı olan ilgilerini kaybederler.	38,4	61,6	50,0	50,0	41.5	58.5	25,6	74,4	15,6	84,4	22.9	77.1
24	Mastürbasyon kirli ve zararlıdır.	43,0	57,0	21,9	78,1	37.3	62.7	16,3	83,7	9,4	90,6	14.4	85.6

25	Sadece erkekler mastürbasyon yapar.	19,8	80,2	15,6	84,4	18.6	81.4	10,5	89,5	9,4	90,6	10.2	89.8
26	Cinsel ilişki sırasında mastürbasyon yanlıştır.	48,8	51,2	43,8	56,3	47.5	52.5	24,4	75,6	15,6	84,4	22.0	78.0
27	Erkeğin penisi sertleştiğinde en yakın zamanda boşalmalıdır.	68,6	31,4	34,4	65,6	59.3	40.7	43,0	57,0	34,4	65,6	40.7	59.3
28	Tüm fiziksel temaslar cinsel birleşmeye gitmelidir.	8,1	91,9	18,8	81,3	11.0	89.0	16,3	83,7	6,3	93,8	13.6	86.4
29	Cinsel organın boyutu cinsel gücün göstergesidir.	20,9	79,1	9,4	90,6	17.8	82.2	11,6	88,4	12,5	87,5	11.9	88.1
30	Sertleşmiş büyük bir penis iyi sevişmenin anahtarıdır.	44,2	55,8	46,9	53,1	44.9	55.1	41,9	58,1	18,8	81,3	35.6	64.4
31	Sertleşme daima cinsel arzu ile uyarılma işaretidir	76,7	23,3	75,0	25,0	76.3	23.7	40,7	59,3	34,4	65,6	39.0	61.0
32	Erkeğin penisinde sertleşmenin kaybı eşi çekici bulmadığı anlamına gelir.	43,0	57,0	43,8	56,3	43.2	56.8	24,4	75,6	21,9	78,1	23.7	76.3

Ders öncesi ve ders sonrası ortalama puanlar karşılaştırıldığında anlamlı bir artma olduğu yani öğrencilerin ders öncesine göre daha fazla oranda verilen ifadeleri onayladıkları saptandı (Tablo 3). Bu durum öğrencilerin ders sonrası cinsel mitlere inanma durumunda azalma olduğunu gösterdi.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsel Sağlık Bilgisi Dersi Öncesi Ve Sonrası Cinsel Mit Puan Ortalamalarının Dağılımı (N=118)

Toplam puan	Ortalama	S	sd	t	p
Ders öncesi	15.07	4.65	117	9.56	0.000
Ders sonrası	21.19	6.10			

Cinsel Sağlık Bilgisi dersinin kız ve erkek öğrencilerin ders öncesi ve ders sonrası yanlış olarak belirttikleri mitler için aldıkları ortalama puanların karşılaştırılması Tablo 4’de gösterildi. Cinsel Sağlık Bilgisi dersi almanın kız ve erkek öğrencilerin cinsel mitleri onaylama durumuna etkisi değerlendirildiğinde, hem kız hem de erkek öğrenciler arasında ders sonrası cinsel mitlere inanma durumunun anlamlı olarak azaldığı saptandı (Tablo 4). Ancak kız öğrencilerin ders öncesi ve sonrası toplam puan ortalamaları arasında 5.26 puan fark oluşurken, erkek öğrencilerde bu fark 8.66 oldu. Bu durum Cinsel Sağlık Bilgisi Dersinin erkek öğrencilerin cinsellikle ilgili inandıkları mitleri azaltmada daha etkili olduğunu gösterdi.

Tablo 4. Öğrencilerin Cinsel Mit Puanlarının Cinsel Sağlık Bilgisi Dersi Öncesi Ve Sonrası Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.

		Ortalama	S	sd	t	p
Kızlar	Ders öncesi	15.07	4.32	117	9.56	0.000
	Ders sonrası	20.33	6.06			
Erkekler	Ders öncesi	14.87	5.53	117	9.56	0.000
	Ders sonrası	23.53	5.67			

Tartışma

Cinsel Sağlık Bilgisi dersi alan hemşirelik bölümü öğrencilerinin, ders öncesi ve sonrası cinsel mitler konusunda görüşlerinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, öğrencilerin arasında cinsel mitlere inanmanın yaygın olduğu ancak derste verilen eğitimin öğrencilerin cinsel mitlerini azalttığı saptanmıştır.

Öğrencilere sorulan ifadelerin hepsi gerçekte ilgisi bulunmayan düşünceler, mitlerdi. Bu nedenle öğrencilerin, doğru olmayan bu ifadelerin hepsine doğal olarak “yanlış” demesi beklenmiştir. Ancak Cinsel Sağlık Bilgisi dersi öncesi 32 ifadenin tümünü yanlış olarak işaretleyen öğrenci olmadığı, öğrencilerin mitlerin yarısından fazlasına

inandığı görülmüştür. Bireyin cinsel inanışlarını etkileyen en önemli faktör, yaşadığı toplumun cinselliğe bakış açısıdır. Bu nedenle verilen ifadelerin tümünü “yanlış” olarak değerlendirilmemesi öğrencilerin o güne kadar yaşadıkları toplumun kültüründen etkilenmeleri nedeniyle anlaşılabilir bir durumdur. Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği'nin ülke çapında 1500 bireyin katılımı ile yaptığı cinsel sağlık ve üreme sağlığı araştırmasında, cinsel mitlere inancın yüksek olduğu saptanmıştır^[8]. Yapılan başka çalışmalarda gençler arasında da cinsel mitlere inanmanın yaygın olduğu saptanmıştır^[2, 4-8, 14]. Çalışmamızın bulguları yapılan çalışmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Cinsel Sağlık Bilgisi dersi konuları arasında toplumsal cinsiyet, üreme sağlığı, cinsellik, cinsel mitler, güvenli cinsellik gibi konular yer almaktadır. Çalışmamızda Cinsel Sağlık Bilgisi Dersi sonrası yapılan değerlendirmede, verilen ifadelerin tümünün “yanlış” olduğunu belirten hiçbir öğrenci yoktu. Öğrencilerin yarısından fazlası, verilen her dört ifadeden birine inanmayı sürdürmekteydi. Ancak öğrencilerin inandıkları mit sayısı ders öncesine göre azalmıştı. Bu durum, hem cinsel mitler konusunun öğrencilerle interaktif olarak işlenmiş olması hem de verilen eğitimin etkisiyle açıklanabilir. Cinsel mitlere inanışın az da olsa devam etmesi ise, öğrencilerin bazılarının derslere devamsızlık yapmış olması, verilen eğitimin tutum ve düşüncelere hemen yansımayaacağı, sahip olunan kültürün hemen değişmeyeceği ile de açıklanabilir. Özkardeş ve ark. (2015) hemşirelerle yaptıkları bir çalışmada, hemşirelerin genel olarak cinsel mitleri “kısmen yanlış” olarak değerlendirdiği saptanmıştır^[9]. Ogur ve ark. (2016) sağlık yüksekokulu öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada dördüncü sınıf öğrencilerinde mitlere inanma oranlarının azaldığını saptamışlardır^[6]. Sonuçlar eğitimin yanlış fikirlere inanmayı azalttığını ancak içinde yaşanan kültürün etkilerinin hemen değiştirilemediğini düşündürmektedir. Kukul ve ark. (2009) üniversite öğrencileri ile yaptığı bir çalışmada, sağlık bölümlerinde okuyan öğrencilerle diğer bölümlerde okuyan öğrenciler arasında mitlere inanma bakımından fark olmadığını belirlemişlerdir^[14]. Araştırmamızda, benzer araştırmalardaki gibi öğrenciler arasında cinsel mitlere inanmanın yaygın olduğu görüldü. Ancak verilen eğitimin cinsellikle ilgili yanlış inanışları azaldığı da belirlendi. Aker ve ark. (2016) aile hekimlerine verdikleri eğitim sonucu cinsel mitlere inanışın azaldığını saptamıştır^[10]. Çalışmamız Aker ve ark. (2006) sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin cinsel mitlere inanma durumları irdelendiğinde, ders öncesi ve sonrası en çok inandıkları mitler, “*eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alacaklarını da bilirler*” ve “*cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğerinin ne düşündüğünü ve istediğini bilirler*” idi. Bu mitler Ejder Apay ve ark (2013) çalışmasında da %75 ve %69 oranlarıyla en fazla inanılan mitlerdir^[7]. Bu mitler Bostancı ve ark (2007) ile Kısa ve ark (2013) araştırmasında da gençlerin en çok onayladığı mitler arasındadır^[20, 19]. Öğrencilerin bu mitleri yüksek oranda onaylamasının nedeni, bu ifadelerin bir inanıştan çok, istenen bir durumu arzu etme niteliğinde görünmesi sonucu olabilir. Ancak bu mitlere inanan bireylerde, partnerlerinin sevgisinden şüphe duyma ve isteklerini partnerine ifade etmeden anlaşılmayı bekleme nedeniyle hayal kırıklığı oluşabilir^[11].

Cinsel Sağlık Bilgisi Dersinin Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsel Mitleri Üzerine Etkisi

“Sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır” ve “kadın cinsel ilişkiyi reddederse kocasının onu dövme, cinsel ilişkiye zorlama hakkı vardır” mitleri ders öncesi öğrencilerin yaklaşık üçte biri tarafından onaylanırken, eğitim sonrası en az onaylanan mitler oldu. Ogur ve ark. (2016) yaptığı araştırmada da “sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır” miti en az onaylanan (%5.9) mitlerden biridir^[6]. Bu mitler Bostancı ve ark. (2006), Ogur ve ark. (2016) ile Güneş ve ark. (2016) çalışmalarında da en az onaylanan mitler arasındadır^[6, 20, 18]. Bu mitlerin ders sonrası en az onaylanan mitler olması derste, toplumsal cinsiyet rolü ve cinsel haklar konularının da işlenmiş olmasının etkili olduğunu düşündürmektedir.

Kız ve erkek öğrenciler arasında ders sonrası cinsel mitleri onaylama oranlarının genel olarak düşmesi derste verilen eğitimin bir etkisi olarak düşünülebilir. Ancak iki mite (“eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alacaklarını da bilirler” ve “cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğerinin ne düşündüğünü ve istediğini bilirler”) ders öncesi her on kız öğrenciden dokuzu inanırken, ders sonrası sekizi inanmayı sürdürdü. Bu mitler başka çalışmalarda da inanma oranının yüksek olduğu mitlerdir^[20, 18]. Kız öğrenciler arasında cinsel deneyime sahip olanların oranının %5’den az olduğu düşünüldüğünde, bu inanışın kültürel olduğu ve verilen eğitimin sahip olunan kültürel mitlerin değişimine kısmen etki ettiği söylenebilir. Ayrıca bu yanlış inanışlar sayesinde, sevişmekten yeterince zevk alamayan ya da zevk veremeyen kadınlar hem kendilerinin eşlerini yeterince sevmediklerinden hem de eşlerinin kendilerini yeterince sevmemişlerinden kuşkulabilirler. Oysa sevgi cinsel ilişki için iyi bir zemin olmakla birlikte yeterli bir şey değildir. Yine cinsel yaşamın çeşitli aktif çabalarla daha da güzelleşebileceğini ve bu konuda çiftlerin yapabileceği şeyler olduğunu inkar eden bir varsayım üzerine kurulu bu yanlış inanış, hem böyle katkılardan çiftlerin kendilerini mahrum bırakmasına hem de bir sorun yaşandığında yine kendilerinde bir eksiklik olduğu duygusuna yol açarak cinsel işlev bozukluklarına neden olabilir.

Araştırmamızda Cinsel Sağlık Bilgisi dersi öncesi ve sonrası öğrencilerin yanlış buldukları mitlere göre aldıkları puan ortalamaları anlamlı olarak arttı. Yani daha fazla sayıda mit öğrenciler tarafından onaylanmadı. Bu durum Cinsel Sağlık Bilgisi dersinin, öğrencilerde cinsel mitlere inanmayı azalttığını ve dersin öğrencilerde cinsellikle ilgili yanlış düşünceleri değiştirmede etkili olduğunu göstermektedir. Aker ve ark. (2016) aile hekimleri ile yaptıkları bir çalışmada verilen eğitim sonrası mitlere inanma oranlarının azaldığı ve çağdaş cinsellik kavramını yansıtan ifadelerle katılım oranının arttığı saptanmıştır^[10]. Çalışmamızda hem kız ve erkek öğrenciler arasında hem de kız ve erkek öğrencilerin ders öncesi ve sonrası aldıkları puanlar arasında da anlamlı fark oluştu. Ancak erkek öğrencilerin ders öncesi ve ders sonrası inanmadıkları mitlere göre aldıkları puan ortalaması arasındaki farkın, kız öğrencilere göre daha yüksek olması, onların dersten daha fazla yararlandıklarını göstermektedir. Özellikle kız öğrenciler arasında ders sonrası %100 onaylanan hiçbir mit yokken, erkek öğrencilerin daha fazla oranda mitleri onaylamaması ve “sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır” ile “prostat ameliyatı olmuş bir erkeğin cinsel yaşamı sonlanmıştır” mitlerini tüm erkek öğrencilerin yanlış olarak belirtmesi sevindirici bir durumdur. Bu bulgu erkeklerde yanlış fikirlerin değişiminin daha kolay olabileceğini düşündürmüştür. Zaten Cinsel Sağlık Bilgisi dersi öğrenciler arasında çok tercih edilen seçmeli derslerden biridir ve erkek öğrenciler okuldaki öğrenci sayısının yaklaşık üçte birini oluştururken, derste erkek öğrenci oranının yaklaşık yarı yarıya

olması erkeklerin değişimin ve bilgilenme isteğinin kız öğrencilerden daha fazla olduğunu düşündürmektedir.

Sonuç olarak, araştırmamızda öğrencilerin çoğunluğunun cinsel deneyimi olmamasına rağmen, cinsellikle ilgili mitlere inanışın yaygın olduğu saptanmıştır. Bu durum mitlere inanmanın cinsel deneyim olup olmamasından çok, bilgi eksikliği ve cinselliğe yönelik kültürel algı ile bağdaştığını göstermektedir. Buna karşın cinsellikle ilgili gençlere verilecek eğitimin, gençlerde cinsellikle ilgili yanlış inanışları, tabuları, önyargıları azaltabileceği ve bu değişikliklerin erkek öğrencilerde daha da güçlü olduğu da belirlenmiştir. Bu değişiklikte, dönem boyunca verilen Cinsel Sağlık Bilgisi Dersi'nde hem cinsel hem de üreme sağlığına yönelik değişik konuların konuşulmasının yanı sıra her konuyla ilgili toplumda yaygın olan mitlerin de tartışılması etkili olmuş olabilir. Bu nedenle gençlerde cinsellikle ilgili yanlış inanışlar değiştirilmek isteniyorsa verilecek eğitim düzenlilik ve süreklilik göstermelidir. Verilecek eğitimde tek tek mitler tartışılabilir gibi, çalışmamızdaki şekilde farklı konular işlenirken örneğin, menstrüel hijyen anlatılırken, menstrüel hijyen ve cinsellikle ilgili mitler, gebeliğin oluşumu ya da gebelikten korunma yöntemleri konuşulurken, bu konularla ilgili mitler de tartışılabilir.

Üniversiteye eğitimi örgün eğitimin son basamağıdır. Gençlerin cinselliğe ilişkin doğru bilgilerle donatılması için üniversite ortamı en uygun yerdir. Doğru bilgilerle donatılmış bireylerin sonraki yaşamlarında cinsel konularda daha az sorun yaşaması ve daha mutlu bir cinsel yaşam sürdürmesi mümkündür. Üniversiteye başlayan ve henüz çoğu aktif cinsel yaşama başlamamış olan gençlere verilecek seçmeli ya da zorunlu derslerle cinsellikle ilgili sahip oldukları yanlış inanışların/mitlerin yok edilmesi mümkündür. Özellikle insanla ilgilenen, bakım verici rolünü yerine getirecek hemşirelerin, insanın cinsel yönünü yok saymadan, bütüncül bakım sunabilmesi için önce kendini tanıması ve yanlış bilgilerinin farkına varması gerekmektedir. Bu nedenle üniversitelerde cinsel sağlık bilgisi, üreme sağlığı, toplumsal cinsiyet gibi dersler verilerek gençlerin ve özellikle sağlık bakım hizmeti sunacak kişilerin bilgilendirilmesi önerilebilir.

Kaynakça

- [1] T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, *Üreme Sağlığına Giriş*. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, 2009.
- [2] B. Civil ve H. Yıldız, "Erkek Öğrencilerin Cinsel Deneyimleri ve Toplumdaki Cinsel Tabulara Yönelik Görüşleri", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Derg.*, c. 3, sayı 2, ss. 58–64, 2010.
- [3] A. Bulut vd., *Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Cinsel Sağlık Eğitimi*. İstanbul: İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı, 2006.
- [4] F. Torun, S. D. Torun, ve A. N. Özaydın, "Erkeklerde cinsel mitlere inanma oranları ve mitlere inanmayı etkileyen faktörler / Men's belief in sexual myths and factors effecting these myths", *Dusunen Adam J. Psychiatry Neurol. Sci.*, c. 24, sayı 1, ss. 24–31, 2011.
- [5] D. L. Mosher, "Sex guilt and sex myths in college men and women", *J. Sex Res.*, c. 15, sayı 3, ss. 224–234, 1979.

- [6] P. Ogur, N. Utqualp, ve N. Aydınoglu, "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsellikle İlgili İnanışları", *STED*, c. 25, sayı 1, ss. 13–21, 2016.
- [7] S. E. Apay, R. B. Akpınar, ve S. Arslan, "Öğrencilerin cinsel mitlerinin incelenmesi", *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilim. Derg.*, c. 16, sayı 2, ss. 96–102, 2013.
- [8] Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği, *Bilgilendirme Dosyası1: Cinsel Yaşam ve Sorunları*, c. 3. 2006.
- [9] S. Özkardeş, Ö. Özdemir, C. İncesu, ve F. Şimşek, "Sağlık Çalışanı Olarak Hemşirelerde Cinsel Mitler", *Acıbadem Hemşirelik Derg.*, c. 84, ss. 1–3, 2015.
- [10] S. Aker ve Ö. Böke, "The Effect of Education on the Sexual Beliefs of Family Physicians", *Int. J. Sex. Heal.*, c. 28, sayı 1, ss. 111–116, 2016.
- [11] H. E. Özmen, "Cinsel mitler ve cinsel işlev bozuklukları", *Psikiyat. Dünyası*, c. 2, ss. 49–53, 1999.
- [12] A. Kayır, "Cinsellik kavramı ve cinsel mitler", *Monogr. Serisi*, c. 1, ss. 30–35, 1998.
- [13] Türk Dil Kurumu, "Güncel Türkçe Sözlük - Mit", *Türk Dil Kurumu*. [Çevrimiçi]. Available at: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5775370a3c2ee9.14982514. [Erişim: 30-Haz-2016].
- [14] K. Kukul, E. Gürsoy, ve G. A. Sözer, "Turkish University students' beliefs in sexual myths", *Sex. Disabil.*, c. 27, sayı 1, ss. 49–59, 2009.
- [15] S. Crouch, "Sexual Health 1: Sexuality nurses' Role In Sexual Health", *Br. J. Nurs.*, c. 8, sayı 9, ss. 601–606, 1999.
- [16] D. Kantz, C. Dickey, ve M. Stevens, "Using Research To Identify Why Nurses Do Not Meet Established Sexuality Nursing Care Standards", *J Nurs Qual Ass*, c. 43, sayı 3, ss. 69–78, 1990.
- [17] S. Zorlu-Kocagöz, *Cinsel işlev bozukluğu tipleri ve cinsel mitler arasındaki ilişki*. Bursa: Uzmanlık Tezi. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2008.
- [18] M. Gunes, O. Dede, A. Okan, M. Bulut, A. Atli, ve A. Sir, "Prematür Ejakülasyon Olgularında Cinsel Mitlere İnanma Düzeyi", *Dicle Tıp Derg.*, c. 43, sayı 2, ss. 319–328, 2016.
- [19] S. Kisa, S. Zeyneloglu, D. Yılmaz, ve E. Verim, "Evlilik Hazırlığı Yapan Çiftlerin Cinsellikle İlgili Bilgi ve İnanışları", *TAF Prev. Med. Bull.*, c. 12, sayı 2, s. 1, 2013.
- [20] N. Bostancı, S. Buzlu, F. Tufek, D. Kalaycıoğlu, N. Yıldırım, ve S. Yılmaz, "Üniversite öğrencilerinde cinsiyete göre cinsel mitler: Ön değerlendirme sonuçları", *ANDROLOJİ BÜLTENİ*, c. 31, ss. 362–364, 2007.